EUROPOS PARLAMENTAS

2004 *2009*

Teisės reikalų komitetas

2006/0135(CNS)

11.9.2008

NUOMONĖ

Teisės reikalų komiteto

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

dėl pasiūlymo dėl Tarybos reglamento, iš dalies keičiančio Reglamentą (EB) Nr. 2201/2003 dėl jurisdikcijos ir nustatančio taikytinos teisės taisykles bylose, susijusiose su santuoka
(COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS))

Nuomonės referentas: Carlo Casini

(*) Susijęs komitetas. Darbo tvarkos taisyklių 47 straipsnis

PA_Legam

TRUMPAS PAGRINDIMAS

Komisijos pasiūlyme nagrinėjamas tik jurisdikcijos ir taikytinos teisės bylose, susijusiose su santuokos nutraukimo arba gyvenimo skyrium (separacijos) pareiškimu, nustatymo klausimas. Taigi jis netaikomas santuokos pripažinimui negaliojančia ar teisės į vaikų išlaikymą nustatymui. Juo iš dalies keičiamas galiojantis Reglamentas (EB) Nr. 2201/2203, kurio turinys platesnis, nes ten aptariami ieškiniai dėl santuokos pripažinimo negaliojančia bei dėl tėvų atsakomybės ir teismo institucijų sprendimų šiais klausimais pripažinimas tarp valstybių.

Mums pateiktas pasiūlymas praktiškai svarbus tik vadinamosioms tarptautinėms sutuoktinių poroms, t. y. sutuoktiniams, kurių pilietybė skirtinga arba gyvena skirtingose valstybėse. Pagrindinė naujojo reglamento naujovė – sutuoktiniams suteikta galimybė pasirinkti teismą, į kurį jie galėtų kreiptis, ir taikytiną teisę, tačiau ši galimybė nėra beribė Galima rinktis teismus ir teisę, objektyviai susijusius su konkrečiais santuokos ryšiais. Pasiūlyme tokia sąsaja laikoma tik nuolatinė gyvenamoji vieta. Dėl to jeigu abu sutuoktiniai turi vienos ir tos pačios šalies pilietybę ir abu visuomet gyveno toje pačioje valstybėje, kurios piliečiai jie yra, jie neturi galimybės rinktis; jie privalo kreiptis tik į gyvenamosios valstybės teisėjus, kurie taikys *lex loci*, identišką *lex fori*.

Apskritai, pasiūlymas atrodo racionalus. Iš tiesų, jis puikiai dera su laisvo asmenų judėjimo, kuris yra vienas iš pagrindinių laisvių, kuriomis grindžiama Europos sąranga, principu ir su šalių, kurios gali pasirinkti, jei nori, teismą ir teisę, pagal kurią bus teikiamas pareiškimas nutraukti santuokinius ryšius, nepriklausomumo principu.

Pranešėjas visgi mano, kad būtina padaryti keletą šio pasiūlymo pakeitimų, kad jis būtų dar veiksmingesnis.

Visų pirma, svarbu nurodyti, kad šalis gali rinktis tik teismą ir valstybės narės teisę ir bendriau, kad pasiūlyme, remiantis subsidiarumo principu, negali būti numatyta valstybės, kurioje nenumatytas santuokos nutraukimas arba kuri nepripažįsta tam tikros rūšies santuokos, institucijų pareiga paskelbti tokios santuokos nutraukimą.

Be to, Komisijos pasiūlyme suteikiama sutuoktiniams galimybė pasirinkti vieną iš teismų, išvardytų Reglamento Nr. 2201/2003 3 straipsnyje. Šiomis sąlygomis 3a straipsnio b punkte numatytas ribojantis veiksnys tampa nebereikalingas. Techniniu požiūriu paprasčiausias sprendimas būtų išbraukti šį punktą. Tačiau iš pasiūlymo atrodytų, kad Komisija norėtų, jog būtų nustatytas ryšis su teismo vietos teise, o šalims pripažįstama galimybė laisvai pasirinkti teismą. Akivaizdu, kad b punktą reikėtų suprasti taip. Jei pageidautume palikti šį punktą ir suderinti jo turinį su 3 straipsniu (padidinant šalių savarankiškumą), reikėtų, pranešėjo nuomone, iš naujo suformuluoti 3a straipsnį. Savaime aišku, kad 3 straipsnis galioja ir gali būti taikomas tada, kai nebuvo pasinaudota galimybe pasirinkti kompetentingą teismą.

PAKEITIMAI

Teisės reikalų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pranešimą įtraukti šiuos pakeitimus:

Komisijos siūlomas tekstas	Parlamento pakeitimai
Pakeitimas 1 1 STRAIPSNIO 2 PUNKTAS 3 a straipsnio 1 dalis (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003)	
1. Sutuoktiniai gali susitarti, kad valstybės narės teismas ar teismai turi ***turėti*** jurisdikciją jų byloje, susijusioje su santuokos nutraukimu ir gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymu, jeigu ***jie turi esminį ryšį su ta valstybe nare*** dėl to, kad:	1. Sutuoktiniai gali susitarti, kad valstybės narės teismas ar teismai ***turi*** jurisdikciją jų byloje, susijusioje su santuokos nutraukimu ir gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymu, jeigu ***yra glaudi sąsaja tarp jų santuokinio ryšio ir pasirinktos valstybės narės*** dėl to, kad:
a) ***taikytinas kuris nors iš 3 straipsnyje išvardytų jurisdikcijos pagrindų,*** arba	a) ***sutuoktiniai šioje valstybėje turėjo bendrą nuolatinę gyvenamąją vietą ne mažiau kaip trejus metus iš eilės, jeigu šis laikotarpis nėra pasibaigęs daugiau kaip prieš trejus metus iki prašymo nutraukti santuoką arba prašymo dėl gyvenimo skyrium pateikimo dienos***, arba
b) joje ***ne trumpiau kaip trejus metus*** yra sutuoktinių paskiausia bendra nuolatinė gyvenamoji vieta, arba	b) ***šioje valstybėje*** yra sutuoktinių paskiausia bendra nuolatinė gyvenamoji vieta ir ***atsakovas joje dar gyvena prašymo pateikimo metu***, arba
c) ***vienas iš sutuoktinių*** yra tos valstybės ***narės*** pilietis arba, jei kalbama apie Jungtinę Karalystę ir Airiją, ***vienos iš tų valstybių narių teritorijoje*** turi nuolatinę gyvenamąją vietą.	c) ***šioje valstybėje ieškovas turi nuolatinę dabartinę gyvenamąją vietą ne trumpiau kaip šešis mėnesius, jeigu jis –*** tos valstybės pilietis***, arba ne trumpiau kaip vienus metus, jei nėra šios valstybės pilietis,*** arba, jei kalbama apie Jungtinę Karalystę ir Airiją, turi ***ten*** nuolatinę gyvenamąją vietą***, arba***
	ca) jų santuoka įvyko šioje valstybėje narėje.

Pagrindimas

3a straipsnio pakeitimais siekiama sukurti racionalesnę siejamųjų veiksmų hierarchiją: ilgesnė gyvenamoji vieta; gyvenamoji vieta, nors ir trumpai gyvenama, kai kalbama apie paskiausią gyvenamąją vietą ir kai ji yra dabartinė atsakovo vieta; tam tikros trukmės dabartinė ieškovo gyvenamoji vieta; santuokos sudarymo vieta. Turint tokias sąlygas galima išvengti prieštaravimų tarp atitinkamų veiksnių ir tarp šių veiksnių ir reglamento 3 straipsnio, kuris ir toliau bus taikomas, kai nebus šalių susitarimo.

Pakeitimas 2
1 STRAIPSNIO 2 PUNKTAS
3 a straipsnio 2 dalis (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003)

2. Jurisdikciją pripažįstantis susitarimas ***sudaromas raštu ir abiejų sutuoktinių pasirašomas*** ne vėliau kaip teismui priimant bylą savo žinion.“	2. Jurisdikciją pripažįstantis susitarimas gali ***būti sudaromas ir keičiamas bet kokiu metu, tačiau*** ne vėliau kaip teismui priimant bylą savo žinion. ***Jis galioja visų grandžių teismams.***
	Šis susitarimas sudaromas raštu, jame nurodoma data ir jį pasirašo abu sutuoktiniai. Jei pagal valstybės narės, kurioje vienas iš sutuoktinių turi nuolatinę gyvenamąją vietą susitarimo pasirašymo metu, teisę numatyta papildomų tokio susitarimo formos reikalavimų, privaloma vykdyti šiuos reikalavimus. Jei sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta yra dviejose skirtingose valstybėse narėse, kurių teisės aktuose numatyta papildomų formos reikalavimų, susitarimas galioja, jei jis atitinka vienos iš šių dviejų valstybių teisės aktų reikalavimus.
	Jei susitarimas yra vedybų sutarties sudedamoji dalis, jis turi atitikti vedybų sutarties formos reikalavimus.

Pagrindimas

Svarbu nurodyti susitarimo formos reikalavimus, jų galiojimą ir išsaugoti bendrąsias jurisdikciją reglamentuojančias taisykles, taikomas, kai nėra susitarimo.

Pakeitimas 3
1 STRAIPSNIO 5 A PUNKTAS (naujas)
7 a straipsnis (naujas) (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003)

5a) Įterpiamas šis straipsnis:

„7a straipsnis

Forum necessitatis

Kai pagal šį reglamentą kompetentingas teismas yra valstybėje narėje, kurios teisės aktuose nenumatyta santuokos nutraukimo arba nepripažįstama atitinkamos santuokos ar jos galiojimo, jurisdikcija suteikiama:

a) valstybei narei, kurios pilietis yra vienas iš sutuoktinių, arba

b) valstybei narei, kurioje buvo sudaryta santuoka.

Pagrindimas

Valstybė narė negali būti verčiama pripažinti santuoka veiksmą, kuris pagal šios valstybės narės teisę nėra laikomas santuoka, nors šio pripažinimo tikslas būtų jos nutraukimas. Be to, reikalavimas, kad valstybės narės, kurios teisės aktuose nenumatyta tokio veiksmo, teismas privalo nutraukti santuoką, prieštarautų subsidiarumo principas.

Taip pat tarptautinė pora turi teisę, kad jų santuoką nutrauktų bent jau Sąjungos teisėjas, kai santuoka tam tikrais saitais susijusi su Sąjungos teritorija; todėl jei šalys nepasirenka teismo, yra kompetentingas valstybės narės, kurios pilietis yra vienas iš sutuoktinių arba kurioje buvo sudaryta santuoka, teismas.

Pakeitimas 4
1 STRAIPSNIO 7 PUNKTAS
20 a straipsnio 1 dalis (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003)

1. Sutuoktiniai gali susitarti nustatyti teisę, taikytiną santuokos nutraukimui ir gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymui. Sutuoktiniai gali susitarti nustatyti ***vieną iš toliau nurodytų teisių***:	1. Sutuoktiniai gali susitarti nustatyti teisę, taikytiną santuokos nutraukimui ir gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymui. Sutuoktiniai gali susitarti nustatyti ***vieną iš valstybių narių teisių, susijusių su santuokiniu ryšiu, kaip nustatyta 3a straipsnyje.***
a) sutuoktinių paskiausios bendros nuolatinės gyvenamosios vietos valstybės teisę, jeigu vienas iš jų tebegyvena joje;	
b) valstybės, kurios pilietybę arba, jei kalbama apie Jungtinę Karalystę ir Airiją,	

kurioje nuolatinę gyvenamąją vietą turi vienas iš sutuoktinių, teisę;

c) valstybės, kurioje sutuoktiniai gyveno ne mažiau kaip penkerius metus, teisę;

d) valstybės narės, kurioje pateiktas pareiškimas, teisę.

Pagrindimas

Šiame pakeitime siūlomas veiksnys turi daug platesnę taikymo sritį negu Komisijos pasiūlyme numatytas veiksnys, pagal kurį negalima pasirinkti tik ieškovo arba tik atsakovo gyvenamosios vietos šalies teisę (net jei paprastai ši teisė gali būti taikoma, kai ji pasirenkama vadovaujantis 20a straipsnio d punktu).

Pakeitimas 5
1 STRAIPSNIO 7 PUNKTAS
20 a straipsnio 2 dalis (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003)

Komisijos siūlomas tekstas	*Pakeitimas*
2. ***Taikytiną teisę nustatantis susitarimas sudaromas raštu ir abiejų sutuoktinių pasirašomas ne vėliau kaip teismui priimant bylą savo žinion.***	2. ***Pasirinkimo forma reglamentuojama 3a straipsnio 2 dalies nuostatose***.

Pagrindimas

Šiuo pakeitimu siekiama užtikrinti, kad susitarimo, pagal kurį nustatoma taikytina teisė, formos reikalavimai būtų suderinti su taikytinos teisės pasirinkimo forma.

Pakeitimas 6
1 STRAIPSNIO 7 PUNKTAS
20 b straipsnio įvadinė dalis (Reglamentas (EB) Nr. 2201/2003)

Nesant šalių susitarimo pagal 20a straipsnį, santuokos nutraukimui ***ir*** gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymui taikoma teisė tos valstybės:	Nesant šalių susitarimo pagal 20a straipsnį, santuokos nutraukimui ***arba*** gyvenimo skyrium (separacijos) nustatymui ***eilės tvarka*** taikoma teisė tos valstybės ***narės:***

PROCEDŪRA

Pavadinimas	Bylose, susijusiose su santuoka, taikytina teisė
Nuorodos	COM(2006)0399 – C6-0305/2006 – 2006/0135(CNS)
Atsakingas komitetas	LIBE
Nuomonę pateikė Paskelbimo plenariniame posėdyje data	JURI 28.9.2006
Susijęs (-ę) komitetas (-ai) - paskelbimo plenariniame posėdyje data	15.2.2007
Nuomonės referentas Paskyrimo data	Carlo Casini 2.10.2006
Svarstymas komitete	4.10.2007 19.12.2007
Priėmimo data	9.9.2008
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 25 –: 0 0: 0
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	Carlo Casini, Marek Aleksander Czarnecki, Bert Doorn, Monica Frassoni, Giuseppe Gargani, Lidia Joanna Geringer de Oedenberg, Othmar Karas, Piia-Noora Kauppi, Klaus-Heiner Lehne, Katalin Lévai, Antonio Masip Hidalgo, Hans-Peter Mayer, Manuel Medina Ortega, Aloyzas Sakalas, Francesco Enrico Speroni, Jaroslav Zvěřina, Tadeusz Zwiefka
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai)	Sharon Bowles, Vicente Miguel Garcés Ramón, Jean-Paul Gauzès, Georgios Papastamkos, Gabriele Stauner, József Szájer, Jacques Toubon, Ieke van den Burg
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavęs (-ę) pavaduojantis (-ys) narys (-iai) (178 straipsnio 2 dalis)	Victor Boştinaru, Renate Weber